

PODSTAWY KLASYFIKACJI GLEB

GLEBOWE KLASYFIKACJE UŻYTKOWE W POLSCE

KATEGORIE KLASYFIKACJI GLEB

Główne kryteria klasyfikacji gleb:

- produktywność,
- urodzajność,
- funkcjonalność,
- geneza.

Kryteria genetyczne klasyfikacji gleb:

- rodzaj skały macierzystej,
- czynniki glebotwórcze,
- procesy glebotwórcze i glebowe,
- uziarnienie gleby.

Kryteria klasyfikacji gleb antropogenicznych:

- klasyfikacja gleby pierwotnej,
- geneza przekształceń,
- rodzaj przekształcenia wiodącego,
- rodzaj domieszek,
- wiodące cechy gleby.

KATEGORIE UŻYTKOWE GLEB

Gleby orne – najistotniejszym czynnikiem glebotwórczym jest człowiek; zabiegi uprawowe i nawożenie zmieniają w sposób zasadniczy właściwości poszczególnych jednostek taksonomicznych. Gleby te odznaczają się dużym dynamizmem, intensywnym rozkładem substancji mineralnych i organicznych, zwiększeniem wilgotności w okresie wegetacyjnym. Gleby takie ewoluują, zgodnie z wolą człowieka.

Gleby darniowe – łąkowo-pastwiskowe; trwale porośnięte roślinnością trawiastą i zielną; o charakterystycznym poziomie darniowym, wpływającym na ich cechy, szczególnie uwilgotnienie, ciepłotę i dostęp powietrza do profilu glebowego. Odznaczają się one dużą akumulacją materii organicznej, nagromadzeniem próchnicy, wysoką wilgotnością, dużym kompleksem sorpcyjnym, wysoką aktywnością biologiczną.

Gleby leśne – odznaczają się głębokim profilem, przy znacznym zasięgu drzewiastej roślinności; Życie mikrobiologiczne, zasobność i inne cechy gleb l. reguluje rodzaj i ilość ściółki leśnej. W wyniku rozkładu ściółki powstają substancje o różnym charakterze, odmiennie reagujące na kształtowanie się profilu glebowego.

Grunty pod wodami – swoiste utwory glebowe, dotychczas słabo rozpoznane; charakterystyczne procesy beztlenowe w całej miąższości.

BONITACYJNA KLASYFIKACJA GLEB

Została ona przeprowadzona na podstawie produktywności gleb, aktualnej lub potencjalnej. Ocenia się ją na podstawie szeregu badań glebowych, w tym cech morfologicznych gleby (budowa profilu glebowego), właściwości fizyko-chemicznych gleby, właściwości otoczenia profilu glebowego, warunków uprawy. Opiera się głównie na terenowych badaniach odkrywek glebowych, uwzględniając położenie, budowę profilu, barwę, strukturę, skład granulometryczny, zawartość CaCO_3 i inne. Jej prawną stronę ujmuje Uchwała Prezydium Rządu z dnia 4. czerwca 1956 r., wraz z załącznikiem – Tabelą Klas Gruntów, zamieszczoną w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 8. stycznia 1957 r. w sprawie klasyfikacji gruntów.

Tabela ta ujmuje bonitację gleb :

- gruntów ornych,
- użytków zielonych,
- gruntów pod lasami,
- gruntów pod wodami.

BONITACYJNA KLASYFIKACJA GLEB

Bonitacyjna klasyfikacja gleb ornych:

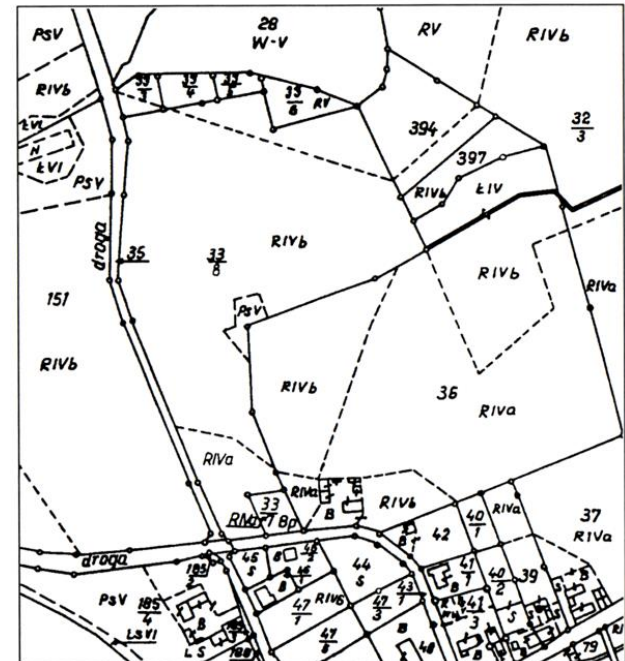
I	-	gleby orne najlepsze
II	-	gleby orne bardzo dobre
IIIa	-	gleby orne dobre
IIIb	-	gleby orne średnio dobre
IVa	-	gleby orne średniej jakości , lepsze
IVb	-	gleby orne średniej jakości , gorsze
V	-	gleby orne słabe
VI	-	gleby orne najslabsze
VI Rz	-	gleby pod zalesienia

Bonitacyjna klasyfikacja trwałych użytków zielonych:

I	
II	
III	
IV	trwałe użytki zielone klasyfikowane wg jakości gleb
V	
VI	

Klasyfikacja gleb pod lasami: 6 klas jak grunty orne + określenie zbiorowiska roślinnego; podklasy w każdej klasie: 1. terenów równinnych, 2. współczesnych terasów rzecznych , 3. terenów górzystych

Klasyfikacja innych terenów: pod wodami zamkniętymi: 6 klas, określonych na podstawie otaczających wodozbiór gleb.

BONITACYJNA KLASYFIKACJA GLEB

Im niższy numer klasy, tym mamy do czynienia z lepszymi gruntami pod względem:

- usytuowania (tereny nachylone),
- zasobności w składniki pokarmowe roślin,
- struktury,
- łatwości w uprawie,
- cech fizycznych (ciepła, przewodności i przepuszczalności oraz wilgotności),
- akumulacji próchnicy i jej rodzaju,
- stosunków wodno-powietrznych,
- urodzajności (uzyskiwanych plonów),
- możliwości doboru roślin uprawnych,

Do każdej z klas bonitacyjnych należą gleby z różnych jednostek genetycznych (typu, podtypu), zróżnicowane gatunkowo, a co za tym idzie wykazujące różnice właściwości.

BONITACYJNA KLASYFIKACJA GLEB

Układ tabeli klas gruntów ornych górzystych jest podobny jak dla terenów równinnych, ale zasady bonitacji są odmienne, uwzględniające w znacznym stopniu:

- rzeźbę terenu,
- wzniesienie nad poziom morza,
- zróżnicowanie warunków klimatycznych (strefy wysokościowe).

Klasyfikacja bonitacyjna trwałych użytków zielonych opiera się o:

- właściwości gleby,
- skład gatunkowy roślinności,
- zadarnienie,
- wartość produkcyjną (wysokość plonów siana),
- ukształtowanie powierzchni,
- kamienistość terenu,
- zakrzewienie.

BONITACYJNA KLASYFIKACJA GLEB

Grunty pod lasami różnicowane są według:

- jednostki fizjograficzne gleb,
- zespoły roślinne.

W klasyfikacji gruntów pod lasami uwzględnia się głównie:

- czynniki przyrodnicze (z podaniem siedliska leśnego),
- właściwości gleby,
- rzeźbę terenu (gleby terenów: równinnych, współczesnych terasów rzecznych, terenów górzystych).

Klasyfikacja bonitacyjna **gleb innych kategorii użytkowych:**

Gleby pod wodozbiórami:

- według klas przeważających gruntów otaczających wodozbiór.

Jako nieużytki wśród tych gleb określa się m.in.:

- nie nadające się do zagospodarowania rybnego,
- bagna,
- piaski ruchome,
- utwory skalne i hałdy.

BONITACYJNA KLASYFIKACJA GLEB

Rejon:	zielonogórski	gorzowski	(Polska)
<i>grunty orne:</i>			
I	0,0	0,0	(0,5)
II	0,4	0,2	(3,2)
IIIa	6,9	6,4	(10,0)
IIIb	10,1	15,2	(13,7)
IVa	17,9	23,4	(22,5)
IVb	14,6	17,3	(16,8)
V	28,1	22,3	(20,8)
VI	20,5	13,7	(11,7)
VIRz	1,5	1,5	(0,8)
<i>użytki zielone:</i>			
I	0,0	0,0	(0,1)
II	0,3	0,0	(1,6)
III	11,4	8,0	(12,6)
IV	46,9	48,0	(38,9)
V	31,0	30,0	(33,0)
VI	9,7	13,4	(13,0)
VIPsZ	0,7	0,6	(0,8)

KOMPLEKSY PRZYDATNOŚCI ROLNICZEJ GLEB

Wydzielenie kompleksów przydatności rolniczej nastąpiło poprzez zgrupowanie gleb różnych typów, podtypów i gatunków o zbliżonych właściwościach rolniczych, przez co mogą one być użytkowane w podobny sposób.

Przy kwalifikowaniu gleb do odpowiednich kompleksów bierze się pod uwagę :

- charakter i właściwości gleby (typ, podtyp, gatunek, właściwości fizyko-chemiczne i fizyczne, stopień kultury),
- warunki klimatyczne gleby,
- sytuację geomorfologiczną gleby (położenie w rzeźbie terenu),
- układ stosunków wilgotnościowych,
- przydatność lub nieprzydatność gleby pod dane użytki rolnicze.

Nazwy kompleksów zostały skonstruowane w oparciu o rośliny uprawne, które w naszych warunkach klimatyczno-glebowych są najlepszymi wskaźnikami, a ponadto mają znaczny udział w strukturze zasiewów.

Osobno ujęto trwałe użytki zielone, ze względu na wyraźnie odmienny sposób użytkowania.

KOMPLEKSY PRZYDATNOŚCI ROLNICZEJ GLEB

Kompleksy terenów górskich 10-13 opierają się (podobnie jak w bonitacji) w dużej mierze na czynnikach związanych z wysokością nad poziom morza i rzeźbą terenu.

Kompleksy trwałych użytków zielonych wyznacza się uwzględniając:

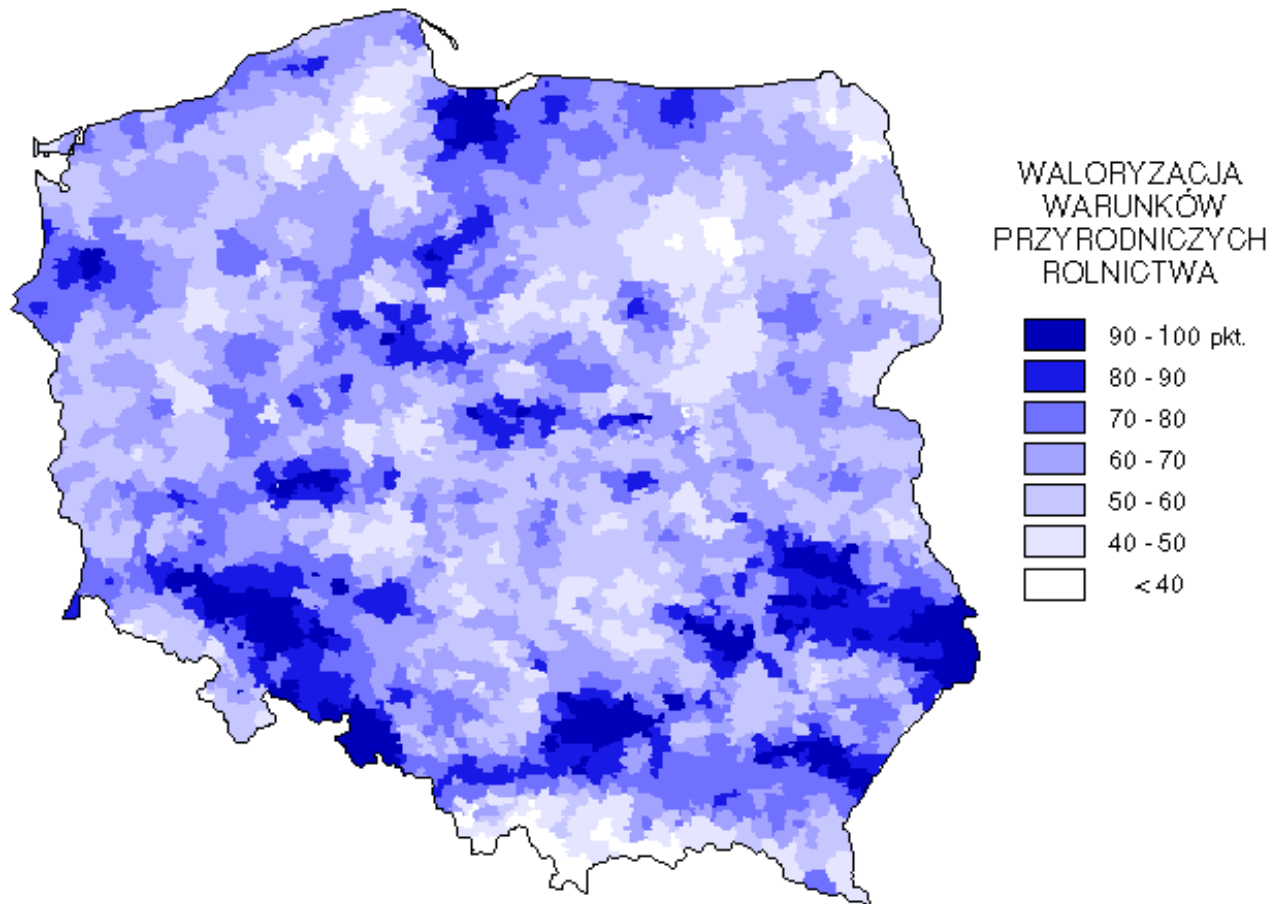
- typ siedliskowy,
- warunki fizjograficzne terenu.

Na obszarach nizinnych i wyżynnych wydziela się: grądy, łągi, łąki bagienne, łąki i pastwiska przybagienne.

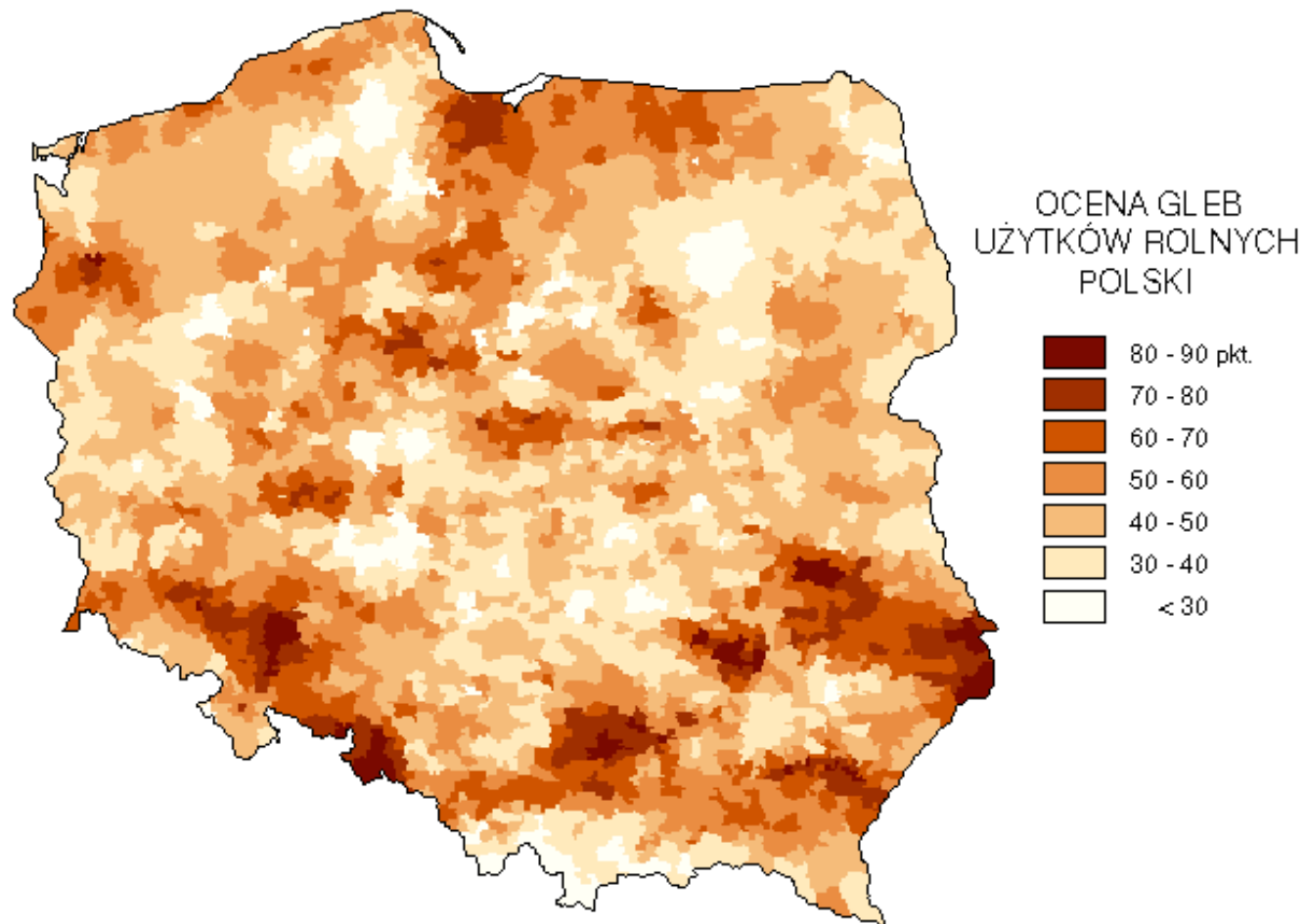
Na obszarach górskich wydziela się: polany oraz łąki i pastwiska śródpolne, hale lub pastwiska śródleśne, hale wysokogórskie.

Klasyfikacja, zgodna z kompleksem przydatności rolniczej trwałych użytków zielonych w dużej mierze korzysta z wartości bonitacyjnej określonej przestrzeni produkcyjnej.

100-PUNKTOWY SYSTEM OCENY

Waloryzacja warunków przyrodniczych rolnictwa (w punktach) według gmin, uwzględniając warunki glebowe agroklimat, rzeźbę i warunki wodne terenu (wg danych IUNG w Puławach).

100-PUNKTOWY SYSTEM OCENY

Ocena gleb użytków rolnych Polski (w punktach) według gmin (wg danych IUNG, Puławy).